Dagen før i går

Fortryllende essays om barndommens vidundere, hemmeligheder og glemte magi

af Richard Middleton

Ophavsret

Dagen før i går

© 2026 Library of Alexandria.

Alle rettigheder forbeholdes.

Ophavsretten til det originale redaktionelle materiale, revisionerne, tilrettelæggelsen og designet, der er udarbejdet til denne udgave, tilhører Library of Alexandria. Ingen del af disse beskyttede elementer må gengives, lagres i et søgesystem eller overføres i nogen form eller på nogen måde uden forudgående skriftlig tilladelse fra Library of Alexandria, medmindre gældende lovgivning tillader det.

Udgivet af Library of Alexandria

LibraryofAlexandria.com

Indholdsfortegnelse

Indledning....2
Et fortryllet sted....6
En togrejse....10
Den magiske dam....14
Historiefortælleren....19
Alle slags admiraler....23
Et repertoireteater....27
Børn og forår....31
Om børneværelsets skabe....34
Den tykke mand....37
Julesangere....41
Det magiske tæppe....44
Børneskuespillere....48
Oxford og Cambridge....52
Harold....56
Om at grave huller....59
Rigtig cricket....63
Drengen i haven....67
Børn og havet....73
At gå i seng....77
Gadeorgler....81
Et hemmeligt selskab....85

Fredens pris....90
Om børns haver....93
En fornem gæst....96
Om pirater....100
Fløjtespilleren....103
Uldsamleren....107
Feernes fare....111
Drury Lane og børnene....114
Børneteater....117
Barndommen i tilbageblik....121
Uddannelsens dårskab....124
Om sund fornuft....128

FORORD
BESKED TIL LÆSEREN

Genopbygningen af menneskehedens største bibliotek

For tusinder af år siden var Library of Alexandria centrum for global viden — et fristed, hvor visdommen fra enhver kendt civilisation blev samlet og delt frit.

Og så gik det tabt.

Nu genopbygger vi det — og du er inviteret til at være med.

Hos Library of Alexandria har vi sat os for at gøre hver eneste bog tilgængelig for alle mennesker på jorden — ikke kun på tryk, men på alle sprog, i alle formater og for alle læsere.

Sådan gør vi:

- **Luksusudgaver på tryk til den faktiske trykpris** - Bestil enhver bog som en paperback i høj kvalitet, en elegant indbundet udgave eller et imponerende boksæt — og betal kun, hvad det koster at trykke den. Ingen pristillæg. Ingen mellemled.
- **Ubegrænset adgang til de største værker** - Nyd tusindvis af tidløse klassikere — fra Platon over Shakespeare til Tolstoj — i smukke, moderne e-bogs- og lydbogsudgaver. Læs og lyt uden begrænsninger — for alle læsere, overalt.
- **Moderne oversættelser til alle sprog og dialekter** - Vi nytænker klassikerne i et klart og tilgængeligt sprog — og oversætter dem til alle tænkelige dialekter. Alle fortjener at forstå menneskehedens største idéer.

Når du besøger **LibraryofAlexandria.com** , får du ikke blot adgang til bøger — du bliver en del af en global bevægelse, der vil genoprette, bevare og dele civilisationens visdom.

Bliv en del af fællesskabet i dag på LibraryofAlexandria.com

Sammen sørger vi for, at lyset fra menneskelig visdom aldrig slukkes igen.

Med taknemmelighed,

Holdet bag Det Moderne Bibliotek i Alexandria

Besøg:
www.libraryofalexandria.com
Eller scan koden nedenfor:

Indledning

Richard Middleton skrev om barndommen, som en smugler kunne beskrive en skjult bugt: som et virkeligt sted, han engang havde kendt godt, men ikke længere kunne nå ad almindelige veje. Dagen før i går samler treogtredive korte tekster om børn og de mærkelige, private verdener, de skaber for sig selv. Et støvet skab på loftet bliver til et sørøverskib. En togvogn bliver til hele den vide verden. En mudret vandpyt i en skov bliver et sted, hvor man kan kaste trylleformularer. De voksne på disse sider er fjerne skikkelser, som aldrig helt fatter, hvad der foregår lige for næsen af dem.

Bogen er faglitteratur, men bevæger sig som en blanding af erindringer og en række hyggelige essays. Den handler ikke om et handlingsforløb, men om en måde at se verden på, og glæden ligger i, hvor præcist den måde at se på bliver fanget.

Hvorfor den stadig vækker glæde

Alle, der nogensinde har gemt sig bag en sofa, forvandlet en pind til et sværd eller besluttet, at man ikke måtte gå gennem et bestemt hjørne af haven, har allerede været inde i denne bog. Middletons særlige evne er at huske, hvor alvorlig legen føles, uden at gøre grin med den og uden at drukne den i følelser. Hans børn er alvorlige, stolte og lette at såre. De er også stille og roligt sikre på, at de forstår ting, deres voksne har glemt. Humoren kommer af forskellen mellem, hvor vigtigt alting føles for børnene, og hvor lidt de voksne lægger mærke til.

Det er også en fornøjelse at være i selskab med dem, han skriver om. På de første sider nævnes Aladdin, Robinson Crusoe, Ben Gunn og Tom Sawyer, som var de gamle naboer, og undervejs nikker han til Kipling, Thackeray og H. G. Wells. Børnene læser bøger, og deres lege er skabt af bøger. Alle, der

voksede op med eventyrfortællinger, vil kunne genkende vanen med at låne en sørøverkaptajn for en eftermiddag.

Forfatterens egen historie giver bogen ekstra dybde. Richard Middleton var en engelsk forfatter, født i 1882, der arbejdede som kontorist og skrev digte, essays og noveller ved siden af. Hans fulde navn var Richard Barham Middleton, og han blev født i Staines, en by ved Themsen vest for hovedstaden. Han gik på Cranbrook School i Kent og arbejdede senere som kontorist hos Royal Exchange Assurance Corporation. Den slags arbejdsdage på et kontor gav ham fri om aftenen til at skrive det, han holdt af. Han døde ung, i 1911, som niogtyveårig, i Bruxelles, og meget af hans arbejde blev udgivet i bøger efter hans død.

Han tog sit eget liv, og nyheden kom som et chok for de venner, han havde fået i litterære kredse. Vennerne samlede hans spredte værker, så de kunne blive trykt. Blandt dem var digteren og kritikeren Henry Savage, der skrev hans erindringer. En samling af hans fortællinger med titlen Spøgelsesskibet skaffede ham en lille, men trofast læserskare. Det kaster en skygge over en samling om barndommens forsvundne land. Alligevel er teksterne sjældent triste på nogen tung måde. Den dominerende tone er munterhed, tæt fulgt af varme.

Tidsperioden har også betydning. Middletons barndom hørte til de sene victorianske år, en tid med gaslys, skolestuer med guvernanter, ture til pantomimen og Crystal Palace med sine forhistoriske stendyr ved søen. Det er en ung mands blik på barndommen, og oplevelserne står stadig så klart, at de kan diskutere med voksenlivets praktiske vurderinger. Gadeorgler spillede stadig i gaderne, drengeblade gik fra hånd til hånd i skolestuen, og havet betød en tur til kysten med toget. Pickhurst Pond, som optræder på disse sider, er et virkeligt sted i Kent nær Hayes.

Titlen peger på, hvor tæt fortiden er på: dagen før i går er ikke oldtidshistorie. Den ligger lige langt nok tilbage til at være tabt og lige tæt nok på til at føles nærværende. Bag hele samlingen står den edwardianske tradition for at skrive til et

bredt publikum i magasiner. Essays som disse var korte nok til at blive læst på én gang, og deres lette tone passede til ugeblade og månedsmagasiner. Middleton havde et fint øre for den form, og bogen bevarer sin hurtige, samtaleagtige stil.

Et skab, et tog, en vandpyt

Bogen begynder med et barns gemmested. En gruppe søskende, som de ældre drenge og de belærende voksne har jaget væk, trækker sig tilbage til et lavt skab under taget på et stort loft. Bogen stiller straks spørgsmålet: Hvad kan sådan et sted blive til, når man hælder fantasi nok ind i det?

Derfra spænder teksterne vidt. Nogle handler om bestemte ting: en lang togrejse, en vandpyt i en skov, gadeorgler, julesangere og det at gå i seng. Andre tager større emner op, som haver, sørøvere, cricket, teater, havet, feer og uddannelse. Tonen er samtaleagtig og ofte drilsk, med hurtige skift til et sprog, der gør alting lidt mere højtideligt, som når balladernagerne i skolestuen trækker sig væk fra de voksne, der »steg ned fra Olympen«. Sætningerne kan blive lange og snørklede, men de er livlige og slutter næsten altid med en lille, skarp vittighed.

Bogen er nem at læse i små bidder. Hver tekst er kort og står for sig selv, så man kan læse én ad gangen eller sluge dem alle på én gang. Nogle henvisninger hører tiden til og handler om gamle magasiner, bøger og steder i London, men stemningen bærer dem. Man behøver ikke slå noget op. Nogle få navne er sjove at kende, men legene forklarer sig selv.

Middleton bruger gerne et fælles »vi« om børnene og går nogle gange over til at fortælle fra én drengs synsvinkel. Det føles, som om nogen læner sig ind mod én for at dele en familiehemmelighed.

Det børnene ved

Nogle få spørgsmål løber stille gennem samlingen. Ét af dem er, hvor grænsen går mellem det, børnene finder på, og det, de tror

på. De lukker gerne en heks, et spøgelse eller en druknet killing ind i deres verden, men afviser en morder med en sæk og et optog af særlige skildpadder. Hvilke regler følger de, og hvem bestemmer? Forvent et roligt tempo. Teksterne skynder sig sjældent hen mod en pointe, men dvæler gerne ved en stump stearinlys, en papirbåd eller et glas med tørrede æbleringe.

Et andet spørgsmål er, hvordan de voksne ser ud nedefra. Tanter, guvernanter og storebrødre bliver mødt med en blanding af medlidenhed og munterhed. Stemmen tilhører en voksen mand, der husker præcis, hvordan det føltes at være lille, og han tager det sjældent højtideligt. Humoren dukker op i små kroge, i en bemærkning i parentes eller et uventet formelt ord ved siden af et barnligt ord. Afsnittene er ofte lange, bygget op som små rejser, der begynder ét sted og ender et sjovere sted.

Er det kun børnene, Middleton gør grin med, eller ligger der et mildere budskab om det, de voksne har mistet? Hver af de treogtredive tekster har sin egen titel og sit eget emne, så bogen bygger ikke et handlingsforløb op. Nogle tekster beskriver en enkelt eftermiddag eller en bestemt ting, mens andre tænker over en vane, mange børn har til fælles. Stemningen skifter mellem storslåede eventyr på skrømt, stille iagttagelser og vemodige minder, ofte inden for få sider.

Det sidste spørgsmål er det, som bogens sidste sider ser ud til at ville rejse: Hvad vil det egentlig sige at se tilbage på barndommen? Titler som »Barndommen i tilbageblik« og »Uddannelsens dårskab« antyder, at Middleton har sine egne meninger. Læseren sidder tilbage og spekulerer på, om en forfatter, der er så optaget af børns lege, stadig kan stå en smule uden for dem.

Et fortryllet sted

Når storebrødrene krævede deres ret alt for hårdt, eller de voksne kom ned fra Olympen med en trættende beretning om ødelagte møbler og iturevet tøj, trak skolestuens menige sig tilbage. Om sommeren var det let nok. Når vi først var sluppet ud i haven, kunne ethvert træ, vi kunne klatre i, eller enhver skyggefuld busk give os et tilflugtssted. Der var en hul træstub fuld af spændende insekter og dejlige, jordagtige lugte, som aldrig svigtede os. På regnvejrsdage havde vi redskabsskuret med dets arsenal af våben til at slå imaginære angreb fra fjendtlige styrker tilbage. Men i vores barndoms lege var haven lukket om vinteren, og vi måtte finde andre skjulesteder. Bag skolestuens klaver var der et trekantet fristed, perfekt til korte anfald af surmuleri eller pludselig uro. Vi kunne ligge i baghold der og være i fred med vores klager, indtil livet vendte til det bedre og lokkede os tilbage til den aktive verden.

Men når stunden var tragisk, og vi følte behov for et mere afsides skjulested, tog vi med en tilbagevendende spænding vores sorger med til det fortryllede sted, som de ældre hånligt kaldte »museskabet«. Det var et lavt skab, der strakte sig langs hele det store loft under det skrå tag. Her kunne barndommens sårede sind finde ensomhed og mørke, hvor det på skift kunne lægge planer om hævn og store, storsindede handlinger. Heldigvis tiltalte vores skjulested hverken de voksnes praktiske sind eller de unge, der var begyndt at bekymre sig om deres tøj. Man måtte kravle ind på hænder og knæ. Der var støvet, og musene gjorde stædigt krav på stedet. På indervæggene så det ud, som om pudset sivede ud mellem de ru lister, og gennem små sprækker og revner mellem tagstenene kunne vi se himlen. Men vores fantasi forvandlede snart disse små mangler. Som hule havde museskabet en meget spændende historie. Så snart smuglerne var taget af sted, gik det på skift i hænderne på Aladdin, Robinson Crusoe, Ben Gunn og Tom Sawyer, og de var alle tilfredse med det. Det ville uden tvivl have fået mange

andre lejere, hvis nogen ikke havde opdaget, at det lignede en kahyt. Fra det øjeblik var dets plads i vores verden sikret.

Før eller siden vendte vores drømme altid tilbage til havet – ikke, må det siges, det pæne, civiliserede hav fra sommerferierne, men havet, hvor magiske vinduer åbner sig over skummet, og ved hvis karmosinrøde tidevand kaptajn Avery og kaptajn Bartholomew Roberts' skibe mødes trofast med Den Flyvende Hollænder. Der behøvedes ikke noget særligt sødygtigt fartøj for at føre vores hjerter til disse fortryllede vande. En papirbåd, der flød i en underkop, var rigeligt, hvis vinden var gunstig – så det generede os ikke, at vores kahyt manglede køøjer og havde en usædvanlig form. Vi kunne høre vandet boble mod skibssiden i en nærliggende cisterne, og ofte stønnede og peb vinden ovenover. Vi havde vores skabe, køjer og kahytbord, og i den ene ende af kahytten hang en gammel, rusten sabel fuld af hakker. Vi ville have hadet enhver, der forsøgte at ødelægge vores illusion om, at hakkene var kommet under kamp. Når vi var blindpassagerer, havde selv musene en opgave: Vi gav dem frie tøjler som vilde rotter og rystede, når vi hørte dem pile rundt mellem lasten.

Men selv om vi klippede en gammel admirals skikkelse ud af et julehefte og i en tid med glæde jagtede slaveskibe sammen med Kingston, kom skibet først rigtig til sin ret, da vi blev pirater og hejste »Jolly Roger« ud for Malabars kyst. Da så musene mærkelige syn i lyset fra de flakkende stearinlys. Hvis nogen af os havde penge, holdt vi et vildt drikkegilde og drak ingefærøl som vand. Bagefter drak vi vand af ingefærølsflaskerne, som stadig rummede en svag magi. Vi spiste syltetøj uden brød om bord på Sorte Margaret, og når vi stødte på et handelsskib med en værdifuld last af tørrede æbleringe – sej kost, men spændende – og den lækre sukker fra kandiseret skal, gik det lystigt til i det dunkle kahytsrum. Vi sang sørgmodige sange, som vi forestillede os var sømandsviser, og gjorde vores entringspæle klar til det næste eventyr, selv om vi ikke rigtig vidste, hvad de var.

Og når vi blev trætte af at tømme romtønder og tælle otterealstykker, havde livet til søs også roligere timer, som var lige så dejlige. Det var rart at ligge stille efter kampens feber og se på de flakkende stearinlys med søvnige øjne. Ingen har vel sagt det sidste ord om stearinlysets charme. Vi kunne godt lide små lys – måske tykke sekstener – og mens vi lå der, bredte de deres skygger omkring os. Vandet klukkede rastløst under os, og somme tider hørte vi vagtens skridt ovenpå på dækket og nu og da lyden af den store klokke. På sådan en time var det let at forestille sig de lysende tropiske have, som Sorte Margaret sejlede igennem. Himle fyldt med stjerner, øde øer som kurve fulde af glødende blomster og tusind vidundere fra det fortryllede hav – vi så det hele.

Det var mærkeligt at forlade dette sted med skygger, stilhed og drømme, der varede i timevis, for at spille en beskeden rolle i en larmende, gasoplyst verden, der ikke kendte til disse vidundere. Men der var trøst at finde. Storebrødrene kunne måske vinde diskussioner med metoder, der virkede uretfærdige, men bag vores forvirrede ydre kunne vi gemme en dyb medlidenhed med deres ueventyrlige liv. Guvernanter kunne måske kritisere vores støvede tøj i det uendelige, men når vi huskede, at kvinder ikke måtte komme om bord på Sorte Margaret, kunne vi stadig være høflige, som man forventede. Ligesom herren i hr. Wells' fortælling vidste vi, at der fandtes bedre drømme, og den viden løftede os en stund over de smålige følelser i vores omgivelser.

Vi var ikke de eneste børn, der havde syntes, at museskabet var fortryllende. Da vi udforskede det første gang, fandt vi en håndfuld træperler, der var omhyggeligt gemt i en sprække i væggen. De så ud til at høre til i børneværelset snarere end i skolestuen. Men måske havde de glemte børn vidst det samme som os, og vores sange om havet vækkede kun velkendte ekkoer. Det er meget muligt, at andre børn i dag har arvet vores drømme, og at andre hænder styrer Sorte Margaret under stjerner, der ser til med velvilje. Hvis det er tilfældet, skylder de os en tak, for i et af vores skjulesteder efterlod vi Greven af

Monte Cristo på engelsk, en sjælden skat for enhver rigtig dreng. Hvis denne bog nogensinde skulle nå hans øjne, vil han forstå.

Læs videre: Dagen før i går

Dette er den gratis smagsprøve på Dagen før i går fra Library of Alexandria.

Læs og lyt til hele bogen og over 200.000 andre med 90 dage gratis:

https://libraryofalexandria.com/da/products/the-day-before-yesterday